

S.A. Muhterem Hocam, السلام عليكم

Sizi Allah için seven, ilmi müktesebinizi takdir eden bir kardeşiniz olarak, sizi bir kez daha uyarmayı arzu ettim; faydalı olacağını umut ettiğim için gecikmek istemedim...

Dün Akit TV deki programınız esnasında, misal gösterip adını zikrederek **“Ayet bile olsa aklen reddederiz.”** ifadesini kullanan Halis Aydemir Hoca'nın bu ifadesi, konuşmanın bütünlüğü içerisinde değerlendirildiği vakit, iddia edildiği gibi ayetleri ret etme, inkâr etme anlamında değil, yanlış anlama sebebiyle, anlayışı reddetme anlamında kullandığını, dikkatli dinleyen ve Türkçe bilgisi yeterli, herkesin kabul edeceğini zannediyorum.

Ben kendisi ile görüşüp yazışan bir kardeşinizim. M.İ.-M.Ö.-M.O. gibi zihnini kiraya vermiş tiplerden değildir; aksi açık ve net sabit olmadıkça böyle düşünmek zorunda değil miyiz?

O cümleyi sarf ettiği konuşmasında, Hocamız İtikadî konularda dayanak kabul edilecek Hadis-i Şeriflerin tartışmadan uzak, sıhhat derecesinin müsellemler olması gerektiğini izah ederken, bırakınız sıhhati müsellemler olmayan Hadis'leri İtikatî konularında dayanak göstermeyi, Ayet bile dayanak gösterilip böyle hatalı bir anlam yüklenecek olsa, aklen bunu da kabul etmez; reddeder; aklımızı anlayışımızı sorgularız demek istiyor.

İfadeleri siyak ve sibakından ayırıp, bağlamından kopararak sapkınlığına delil göstermeden, kendisi ile konuşup izahını dinleyerek kastını doğru anlamak zorundayız. Aksi halde yanlış anlama sebebi ile insanları itham ederek, kendini ve sözlerini savunmak zorunda bırakmak, bazen insanları yanlışla bile sürükleyebilir...

Bizim maksadımız değerlerimizin ayağını kaydırıp yanlışla sürüklenmesini sağlamak olamaz; olmamalı. Bilakis hata düzeltmek, yanlış anlaşılımları gidermek olmalıdır.

Hata düzeltmenin en basit yolu, muhatabını dinleyip doğru anladıktan sonra, hatalı ifadelerini düzeltmesine vesile olabilecek kaynak, delil ve görüşleri önüne koyup yeniden düşünmesini sağlamak olmalıdır...

Sohbet esnasında, bizzat kendiniz aktarıp zikrettiğiniz kurallarla tenakuz teşkil edecek ifadeler, davranışlar sergilediğinizin farkında mısınız? **Aynı ifade ve sözün, kafirden satır olması küfrüne delil kabul edildiği halde, müminden satır olması halinde tevil edilmesi gerekirken, sapıklığına delil gösterilmesi bir tenakuz değil midir?**

Halis Aydemir Hoca'dan yanlış anlaşılabilir bir ifade satır olmuşsa arayıp konuşmak, kastını anlamak gerekmez mi? Bu görevi yapmadan onu itham edenler kervanına katılıp yıpratma kampanyası yürütmek, meşru ve normal kabul edilebilir mi? Bunu yapanlar, hangi gerekçe ve mantık ile yapıyor; önce bunu izah etmeleri gerekir...

Ben kendisine sosyal medyada aleyhine yazılıp konuşulanlardan haberi olup olmadığını sordum; **bana şu cevabı yazdı:**

A.S. Ahmet Ziya Hocam,

Bendeniz, kendisinin hakkımda konuştuğu hiçbir konuşmasını izlemedim. Edip Yüksel'in de bendenizle ilgili hiçbir videosunu özellikle izlemedim. İçimde herhangi bir sıkıntı oluşur sonra ben de cevap vermeye kalkarım endişesiyle uzak durdum. Onun yerine ilgili videolarımın tamamını yayınladım.

Mesele bendeniz açısından bundan ibarettir.

Hürmet ve muhabbetle kıymetli Hocam.

01.01.2022

Halis Aydemir

Daha önce İHL hakkındaki ifadeleriniz sebebi ile size bir yazı göndermiştim. Bu konuşmanızda önceki ifadelerinizi yumuşatma, izah etme gayretiniz oldu ise de yeterli olduğunu zannetmiyorum. Medyatik muzip bir kişi çıkıp İsmail Ağa Cemaati ile ilgili ferdi hata ve yanlışları toplasa, şer güçlere alet olmuş, cemaati olduğundan farklı göstermeye çalışan parazit tipleri tahrik edip konuşturarak yeterli malzeme toplayıp, İsmail Ağa cemaatinin geneli hakkında kötöleme kampanyası açsa, bunun öncülüğünü de ÖNDER yapsa, nasıl karşılırsınız? Kime hizmet etmiş oluruz?

Bu tip söylemler amme huzurunda yanlış anlaşılacak şekilde konuşulur; tartışılırsa Müslümanların enerjilerini birbirine karşı harcamalarına yol açmaz mı? Mezunları ve mensupları milyonlarla ifade edilen okulların içerisindeki çürük elmaları gerekçe göstererek camianın bütününe itham altına sokacak ifadeler **asla tebliğ üslubu ile bağdaşmaz**. Tenkit etmenin ana maksadı, uyarma, düzeltme, ıslah ve öğretmek olmalı değil midir? İtham etmek, itibar zedelemek, savunma refleksi oluşturur ve sürtüşmeye yol açar. Bu da Siyonizm'in yapmaya çalıştığı en önemli hedeflerinden biri değil midir? Bunları söylemekle, eksikleri, yanlışları, ifsatları gündeme getirmeyin demek istemiyorum. Bu görevi yaparken Resûlullah'ın ve ashabının yaptığı ve öğrettiği gibi yapalım diyorum. **Kurumları yahut şahısların şahsiyetini değil, yanlışların ve kusurların kendisini hedef alalım istiyorum.**

Cübbeli Ahmet Hocamız bir hata yaparsa, onun şahsına değil, hatasına karşı olabiliriz. Hatasından vaz geçince aramızdaki kardeşlik zedelenmez. Ama hatası sebebiyle Cübbeli Ahmet Hocamızın şahsına karşı kırıcı yaralayıcı itham ve saldırılarda bulunursak, hatadan vaz geçse bile kırgınlık ortadan kalkmayabilir; fitneye dönüşebilir. **Öyle değil mi muhterem Hocam?**

Selam, dua ve muhabbetlerimi bildiriyorum...

02.01.2022

Ahmet Ziya İbrahimoglu

Bu yazıma cevaben Cübbeli Ahmet Hocamız sesli bir mesaj yolladı. Aşağıda linkini yazıyorum; basıp dinleyebilirsiniz:

https://youtu.be/L6DMfnw_R-4

Cübbeli Ahmet Hocamızın Sesli mesajına cevaben yazdığım yazı:

S.A. Muhterem Hocam, Aziz Kardeşim,

Gönderme nezaketinde bulunduğunuz Sesli mesaj açıklamanız için teşekkür ediyorum; Allah razı olsun...

Ehlisünnet itikadına ters düşen görüş ve beyanlara reddiye yazmakta gösterdiğiniz hassasiyet, tenkit edilecek değil, tebrik edilecek bir fiildir. Benim üzerinde durduğum konu reddiye yazmanız veya yapmanız değil, reddiye yapmakta gösterdiğiniz hassasiyeti, muhatabın görüşünü doğru anlayıp doğru tespit etmek ve tenkit usulü konusunda da göstermenizdir.

Halis Aydemir Hoca'nın ehlisünnete aykırı olduğu iddia edilen görüş ve düşüncelerinden, sadece piyasada yayılıp tenkit edilenler üzerinde durdum; inceledim ve kendisine yazıp sordum. Dinlediklerim ve kendisinin beyan ve izahı sonucu, şayı olanın, paylaşıp yayılanın söylendiği gibi olmadığını gördüm. Sizin mesajınızda zikredip söylediklerinizi daha önce duymuş ve incelemiş değilim.

Yazılı veya sözlü kaynak bildirirseniz, okur veya dinler; onları da incelerim...

Zaten bu şaz görüşleri, çoğu zaman görüş sahiplerinden değil, o görüşleri tenkit etme iddiası ile gündeme getirenlerden duyuyoruz...

Size ilginç gelir mi bilmem ama ben ilk okuduğumda şaşırmış ve hayretimi mucip olmuştu. MEB'nin hazırlatıp bastırdığı 20 ciltlik İslam Ansiklopedisi var. Gençlik yıllarımda almış, Mutezile maddesini okurken, **Mutezile mezhebine reddiye yazarların cenazesi kılınmayacağı** fetvası uyarınca, Mutezile mezhebini tenkit eden bu âlimlerin cenazeleri 4-5 kişi ile kılındığını öğrenince şaşırmıştım. Nedeni ise Mutezile görüşlerini tenkit edip yazmakla, görüşlerinin toplumda yayılmasına aracılık yapmak olarak ortaya konduğunu gördüm...

Muhterem Hocam,

Şaz ve parazit görüşlerin bir kısmı söylendiği veya yazıldığı dar çevrede kalabilecekken, abartarak kampanya açar gibi reddiye yazılıp topluma duyurulması, bazen faydası kadar zararı da olabildiğini dikkate almak zorunda değil miyiz?

İşin felsefi boyutunu bir tarafa koyup bu işin nasıl yapılması gerektiğine işaret etmek için müşahhas bir olay üzerinden konuşmanın daha faydalı olabileceğini düşünüyorum.

Sosyal medya ile ilgilenip takip etmediğimi bilen arkadaşlarıma bana yolladığı video veya yazılar hariç birçok hususu tenkit eden veya reddiye yazarlar sayesinde duyma imkânımız oluyor...

Geçen sene Mehmet Görmez Hoca'nın bir videosunu bana yollayan bir arkadaş görüşümü sorunca videoyu dinlemek zorunda kaldım.

Görmez Hoca o videoda İhya mukaddimesinden aktardığı 2 satırı tahtaya yazıp tercüme ederek şerh ediyor ve bu görüşe dayanarak ilimlerin yeniden ihya ve inşa edilmesi gerektiğini anlatmaya çalışıyordu...

Aktarıp yazdığı metni doğru okuyup doğru anlamadığını görünce irkildim ve şaşırdım. Medrese mezunu olduğunu bildiğim, akademik unvan sahibi, İlahiyat Fakültesinde yıllarca hocalık yaptıktan sonra uzun yıllar DİB da yapmış bir Hoca'nın böyle bir hata yapamayacağını düşünerek İhya mukaddimesi ve tercümelerine bakmakla kalmadım; ilmine saygı duyduğum Arap Hocalarımızla da istişare edip kendi anlayışından emin olmaya çalıştım. Sonra İsmail Kara Hocamızla "mısırî Kahire" ifadesi üzerine yazışırken tercüme ve anlayış hataları üzerinde durdum ve zikrettiğim misaller arasında Görmez Hoca'nın hatalı anlayışını da yazdım. Bu makalemi okumanızı tavsiye ederim...

<https://hamzali.org/wp-content/uploads/2021/07/MISRI-KAHIRE-IFADESI-UZERINE.pdf>

M.Görmez Hoca ile yüz yüze hiç görüşmemiş ve tanışmamış olduğum için telefonunu sorarak öğrendim ve yazdığım makaleyi kendisine de whatsapp kanalı ile yolladım.

Nezaket gösterip cevap yazdı ve yazıştık. Sonunda hatasını anladı ve konuyu kapattık. Aynı işi gazete sütunlarında veya TV ekranlarında yapmaya kalksak ne olurdu?

Tenkit etmek, sizin ifadenizle reddiye yazmak konusunda sizin kadar olmasa da bayağı gayretliyim. Muttali olduğum hiç bir hataya sessiz kalmamaya çalışırım; ama karşı muhatabın görüşünü, iradesine uygun doğru anlamak konusunda titizlik gösterir, sorulması gerekeni kendisine yazıp sorar; itiraz ve delillerimi kendisine bildirir; hata olarak gördüğüm hususları öncelikle düzeltmeye çalışırım. Muhatabım iyi niyetli ve samimi ise bunu bana karşı göstereceği tavır ortaya koyar. Böylece yanlış anlamış olma ihtimalim ortadan kalkar; konuyu netleştirmiş oluruz. Muhatabımı hatada ısrarcı bulursam o zaman hatalarının başkalarını etkilememesi için, şahsını değil hatalarını merkeze koyarak tenkit eder veya reddiye yazar, yayınlarım. Muhatabım saçmalasın; bende onu deşifre edeyim; gündem oluşsun; dostlar alışverişte görsün mantığı ile değil, muhatabım saçmalamasın; iyi niyetli olup bilgi eksikliği sebebi ile saçmalıyorsa kimse duymadan hatasını fark etsin diye gayret sarf etmeye çalışıyorum aziz kardeşim...

Böyle yapma gayretimizin daha verimli olacağı düşüncesi ile size de hatırlatma yapmayı arzu ettim. Mesele bundan ibarettir.

Selam, dua ve muhabbetlerimi bildiriyor; Allah'a emanet olmanızı diliyorum...

04.01.2022

Ahmet Ziya İbrahimoglu

NOT: Allah uzun ömürler versin; Hacı Mahmut Efendi ile beraber Hac yaparken, mikrofonla neden konuşmadığını müzakere etme fırsatı bulmuş; hikâyesini uzunca anlattıktan sonra, zaruri olmayan yerler ve namaz dışında, zaruri ihtiyaç olan yerlerde mikrofon kullanılabileceğini ifade edince, Arafat'taki sohbette kullanmak üzere onay almıştım. Arafat'a çıkınca, bilgilendirme ve açık konuşmasını müteakiben mikrofonu Ona vermiş ve konuşmasını talep etmiştim. Hoca efendi mikrofonla konuşmaya başlamış 1 dakika geçmemişti ki arkadan öne gelen yaşlı, sakallı bir hemşerimiz, Hoca efendinin elinden mikrofonu çekip almıştı. Peşinden de pişkin şekilde: Hocam burada bu uygulamanızı görenler bunu yanlış yorumlar ve yanlışın yayılmasına sebep olur; deyince donup kalmıştım. Hocamız benim şaşkınlığımı görünce, "müftü efendi" benim müritlerim böyledir; ben onları idare ediyorum. (Onlar benim şeyhim, ben de onların müridi gibi onları idare etmeye çalışıyorum demek istemişti) Sakallı Hacı Amca'nın kaba tavrı, sadece beni değil Hoca efendiyi de üzmüştü fakat bulunduğumuz yer ve şartlar konuyu tartışmaya elverişli olmadığı için konuyu kapattık ve Hoca efendi mikrofonsuz konuşmaya devam etti. İlim ve Âlim cehalete boyun büktü. Böyle de olmamalı...

Kıymetli Büyüğüm Ahmet Ziya Hocam,

Bendenize gönderdiğiniz bu mesajlar için müteşekkirim. Dahası niyetinizin Allah katında kabul olması ve ecrinizin âli olması için duacıyım. Bendeniz çocuklarıyla bile görüşmeye doğru dürüst fırsat bulamayan üzerinde pek çok görev bulunan yükü ağır ama kendisi zayıf bir kulum. Daha önce de ifade ettiğim gibi bendeniz bu kabil şeyleri oldum olası izlemedim dinlemedim. Edip Bey yıllarca hakkımda çok video yapmış hiç birini izlemedim. Cübbeli Hoca efendinin de hakkımdaki videolarını izlemedim. Dolayısıyla lütfedip gönderdiğiniz bu sesli mesajı da dinlemedim. Çünkü zihnim bunlara angaje olursa vazifelerimi yapamam. Dahası içimde bir sıkıntı oluşabilir husumete yol açabilir.

Bunun yerine bendenizin gündem olan videolarının tamamının linkini gönderiyorum. Başka herhangi bir videonun tamamının linkini arzu ederseniz onu da gönderebilirim. İlim erbabı herhangi bir hocamızın herhangi bir istifhamını özelde cevaplamaktan da kaçınmadım. Nitekim Zat-ı Âlinizin bazı sorularına cevap verdim.

Hürmet ve muhabbetle Muhterem Hocam.

04.01.2022

Halis Aydemir

https://youtube.com/playlist?list=PL470HxBGbzVB_6bhnp1eXOEgx7HF7LeZT

Muhterem Halis Hocam,

Nezakatiniz için teşekkür ediyorum. Allah sizden razı olsun; rızasından da ayırmasın. Cübbeli Ahmet Hoca, iyi niyetli samimi fakat “serada yetişmiş” çok farklı bir insan. Sesli mesajını dinlemenizde mahzur olsa size yollamazdım.

Bazı konuşmalarınızdaki istifhamlarını dile getirdi. Benim dinleme fırsatı bulamadığım konuşmalarınızdan...

İstifhamları, gündeme gelen önceki konuşmanızda olduğu gibi, yanlış anlamaya dayalı ise, izale edici bir açıklama yapabilirsiniz diye size de yolladım...

Sizin konuşmalarınızda mantık ve felsefe üslubu hissediliyor; düz ve sade konuşmalar sayılmaz konuşmalarınız.

Bazen yanlış anlaşılma müsaite bir cümle, dikkat edilmezse farklı anlaşılabilir. Benim ricam olarak, o sesli mesajı dinleyip bir iki cümle ile değerlendirmede yapmanız, yanlış anlaşılma varsa işaret edip düzeltmeniz çok faydalı olabilir muhterem Hocam.

Sevgiler Allah için, tenkitler düzeltmek için olursa değerlidir.

Selam, dua ve muhabbetlerimi tekraren arz ediyorum.

04.01.2022

Ahmet Ziya İbrahimoglu

Peki, Kıymetli Hocam, Müsait bir zamanda dinleyip size yazacağım inşallah.

Selam ve dua ile hocam.

04.01.2022

Halis Aydemir

Değerli Hocam,

Ses kaydını şimdi dinledim. İddia ettiği hususlarla ilgili size göndermek istediği kayıtları lütfen talep edin göndersin değerli hocam. Siz de dinleyin kıymetli hocam. Bizimle de paylaşılırsanız çok sevinirim.

Selam ve muhabbetle

06.01.2022

Halis Aydemir

Muhterem Halis Hocam,

Cübbeli Ahmet Hoca, bana yazılı bir metin yolladı. O metin, sizin bir konuşmanızın çözümü olarak aktarılıyor...

Ayrıca 1,5 saatlik kendine ait bir konuşmasını da bana gönderdi. Orada belirlediği hususlara cevap veriyor. Arzu ederseniz Onu da gönderebilirim. Çünkü içerisinde hakaret yok; tenkit var; kendi anlayışına göre delilleri zikredip izah ediyor.

Değerlendirmenizi göndermenizi bekleyeceğim.

06.01.2022

Ahmet Ziya

Değerli Hocam,

Biliyorsunuz ki gönderdiğiniz ses kaydını sırf sizin hatırınız için dinledim. İlk iddiadan başlayalım ve tek tek gidelim. Demişim ki:

“Hadislerin çoğu zayıf ve uydurmadır. Az hadis sahih olarak bize intikal etmiştir. Ama sahih hadislerde çok faydasız şeyler var.”

Sonra beni kastederek diyor ki kendi sesinden size göndereyim. Buyursun göndersin Kıymetli Hocam.

07.01.2022

Halis Aydemir

Cübbeli Ahmet Hoca’nın, İddialarına Delil Olarak Gösterdiği Halis Aydemir Hoca’nın Konuşması:

https://www.youtube.com/watch?v=Gjk_T5RXS1c

Cübbeli Ahmet Hoca’nın, yukarıda linkini verdiğimiz Halis Aydemir Hoca’nın konuşmasına cevaben yaptığı konuşmanın linki:

<https://www.youtube.com/watch?v=r3p57u74nAU&list=PL1HL4WPXNP1WTQ4accs4yY7PFZ5h24eUj>

Aşağıdaki yedi sayfalık metin, yukarıda linkini verdiğimiz Halis Aydemir Hoca'ya ait konuşmanın çözülmüş halidir.

1D- **وكهلا** diyor ve yaşlıyken **كهولا** hem beşikteyken insanlarla konuşun, ruhü'l-kudüs ile teyid ettin, beşikte insanlarla konuşuyorsun **وكهلا** ve yaşlıyken konuşuyorsun. Şimdi beşikte konuşmasını olağan üstü bakımdan ve büyük bir nîmet olması açısından **Cenâb-ı Hakk**'ın kendisini anması, hatırlatması ve ruhü'l-kudüs ile teyidi ile birlikte vermesi anlaşılabilir bir şey fakat yaşlıyken konuşmak, çünkü yaşlılıkta herkes konuşur yâni ha çok bir yaşlı olunur yine konuşsa kimse mucize saymaz yâni geçen 150'sinde bir adam vardı.

2D- Konuşuyordu, 150'miydi ne, en yaşlı adam ünvanına sâhip bir adam Hindistanlı biri adam konuşuyor, anlatıyor, konuşmayı bırak daha başka bedensel faaliyetleri de var, yürüyor. Dolayısıyla yaşlıyken konuşmasını **Cenâb-ı Hakk**'ın **Hazreti Mesih**'e lütuf olarak anması tabi ki her hal-ü kârda konuşmamız büyük bir lütuf, ilâhî bir lütuf da beşikte konuşmanın yanısıra yaşlıyken konuşursun demesi ilginç, dikkat çekici. Dolayısıyla da **Hazreti Mesih**'in daha önce de derslerde konu oldu, dönüşüyle alâkalı ki **bununla ilgili sarih olmasa da sahih hadisler var**, yani çok detaylı böyle hadislerden söz etmiyorum. Sâdece ineceğine dâir ifâdeleri içeren öz 1-2 hadisin sahih bir şekilde bize ulaştığını sahih kaynaklarının da bulunduğunu biliyorum. Dolayısıyla da âyetlerde ki, bu âyette böyle bir ifâde insanı düşündürmekte senaryo şu, gerçekleşirse şâyet hakikat bu ise, **Allah** en doğrusunu bilir **Hazreti Mesih**'in nüzûlu yaşlı bir adam veya yaşlı bir halde veya indikten sonra

3D- Tam o yaşında bile inse yaşlanacak kadar insanlar arasında tekrar varolması söz konusuysa şâyet bu ikinci dönemdeki insanlarla konuşması insanlarla irtibatı hatta geri gelmesi de dâhil olağan üstü bir lütuf ve mucize, eğer bu düşünüldüğü şekliyle olursa, hani o zamanlar bir de olayın başka bir boyutu var; **Hazreti Mesih** öyle uzun da yaşayıp, yaşlılığı da görmüş de değil yâni eldeki veriler 30'lu yaşlarda gibi bilemedin 31-32-33 olsun rivâyetler değişebilir, göğsü kaldırıldığını veya insanlar açısından çarmıha gerildiklerini sandıkları bir ortamda ama ne katlettikleri ne de çarmıha gerdiklerini Kur'an reddediyor **وما قتلوه وما صلبوه ولكن شبه لهم** onlara böyle benzer gösterildi.

4D- Ya benzer bir sahne yaşatıldı ya da benzer biri üzerinden böyle bir olay yaşadılar insanlar öyle sanıyorlar ama göğsü kaldırıldı diye **Allah** azze ve celle **رفع الله إليه** onu kendisine ref etti. Başka bir âyette bunu vefât olarak **Cenâb-ı Hakk** tanımlıyor. **إني متوفيك ورافعك إلي** seni vefât ettirip katıma yükselteceğim hani deniiebilir ki vefât burada ölümdür ölüm de **Allah** azze ve celle katına yükseltmekten söz ediyor, bu da makamını, derecesini yükseltmek gibi yorumlanabilir. Ama onları orada, burada arıyorlar veya astıklarını düşünüyorlar. Tam böyle adli bir sahnede de yücelttim anlamında değil de o

fiziksel varlığıyla ortadan kaldırdım, katıma yükselttim mânâsı bence daha iyi oturuyor

5D- Dolayısıyla da böyle bir genç yaşta da yükseltilmesi var Allah'ın katına, yaşlılığı da görmemiş o sebeple وكهلا ifâdesi burada beni nüzulü İsa'nın, bu tezin lehine bir delil olarak Kur'an'da burada, bunun gibi şeyler de var وإنه وإنه âyetinde olduğu gibi موتہ قبل موتہ gibi kitâbın âyetinde olduğu gibi kitâp ehlinde hiç kimse yok ki ölümünden önce ona illa ki ona iman edecektir veyâhut o saat için bir işârettir وإنه لعلم للساعة o saatin bir işâretidir diye Cenâb-ı Hakk, Hazreti Mesih'e işârette bulunuyor. Mesih'in saatin işâreti, alâmeti olması bunlar Kur'an âyeti, hadis değil

6D- Ehl-i kitaptan onun ölümünden önce illâ ki ona iman edecekleri Hazreti Mesih'in mevtinden bahsediyor. Dolayısıyla bunlar Kur'an'dan doğrudan, açıktan demiyorum ama dolaylı da olsa güçlü düşündürücü faktörler olarak zihnimde yer ediyor, ben bu hususta çok netleşmiş değilim her zaman söylüyorum. Çünkü Allah'ın elçisi bunun bu denli açıklıkla söylediyse bunu hadislerde buna dâir yaygın sahada bir söylenti, bu söylem niye yaygın değil hususu düşündürüyor beni, diğer karşı tezin kullandığı Allah'ın resulünden sonra ikinci bir nebînin, resulün gelmesi söz konusu değil, dolayısıyla o nebîlerin, resullerin sonuncusuydu. Bu da karşı tezin argümanlarından

7D- Ama bunlar aşılabılır. Hazreti Mesih sıralama itibarıyla ondan sonra gelen değil, ondan önce gelmiş birinin sonradan geri gelmesi ve üstelik nebî olarak da gelmiyor, hadiste ولينزلن ابن مريم حكما عدلا âdil bir hakem olarak nüzulundan söz ediliyor bir hakem. Olabilir, Allah en doğrusunu bilir, inerse şâyet söylecekleri Allah azze ve celle'nin bütün elçilere, resullere söylediği hakikatten farklı bir şey olmayacaktır. Dolayısıyla da hele hele Kur'an'la tamâmen paralel şeyleri söyleyecektir. O sebeple ondan ayrı düşmeyiz yani inşaallah ama biri çıkar da böyle kendi şahsını, zâtını ululayan ki bunlar

8D- Bu tür bir kisveye bürünmese de, şeyh adı altında olsa da, etrâfına insanları yığan, kendi gaybı bildiklerine bir sürü şerî çerçeveye sığmayan şeylerle gelmeyeceğine göre resuller nasıl Kur'an'da Allah'dan gayrı bir ilâhınız yok bu mesajla insanları uyacaksa eğer, umarız ki bu mesaja sıkı tutunan müminler de kendilerini onun yanında bulacaklardır, eğer böyle nüzul edecekse şâyet. Âyetteki bu ifâde buna dâir bir düşüncedir, bunu tetikleyen bir yanı var denilebilir ki bu da karşı tezi savunanlar açısından bu da aşılabılır, nasıl aşılabılır? Derler ki ۴۳ dediğine öyle yaşlı ne bileyim öyle 60'ında 70'inde değil,

9D- olgunluk yaşlılığı demek istiyor. Daha 30 ile sağlanmış demektir, 30-33 bunu sağlar, dolayısıyla da Hazreti Mesih o yaşı gördü. O zaman

konuştukları da mühim şeylerdi, o yüzden Allah azze ve celle burada zikrediyor. Yine kafamda bunun yani lütuf olarak sunulacak ne boyu var, kalıyor. Sen insanlarla bebekken, konuşursun, yaşlıyken konuşursun. Yani yaşamış olsa bile yaşlıyken o yaşa kadar konuşması ne için böyle bir lütuf olarak kendisine deklâre edilsin Allah tarafından? وانبأكم بما تأكلون وما تدخرون في بيوتكم size haber veririm yediklerinizi

10D- ve biriktirdiklerinizi.

(“Acaba İbrânice konuşuyordu ya döndüğünde ise hiç bilmediği bir lisanı konuşacak, acaba orası bir mucize olur mu?” diye bir yorum geliyor dinleyenlerden.)

Zâten öyle bir dönüş olursa o dönüş de mûcize, konuşması da mûcize, orası zâten Arapça değil İngilizce de konuşsa İbrânice’yi de konuşsa her hâl-ü kârda bu ikinci bir mûcizeye işâret olur, böyle olunca dönüşe işâret ediyorsa ama normal konuşmasına işâret ediyorsa bu konuşabiliyorsun ya gibi olur herkes konuşuyor ya Rabbi! Bu bana özel bir lütuf değil noktasına gelir ha denilebilir ki olsun herkese olan lütfu anlatıyor

11D- şey demem öyle düşünmek isteyen açısından ama bakış ona özgü lütufları zikreden bir şekilde akıyor bebekken konuşma, insanların konuşmadığı. Yoksa insanların 30’lu 40’lı yaşlarda hamd olsun biz de o yaşlardayız ve konuşuyoruz. Eğer Allah azze ve celle bunu işâret etmiyorsa, beşikte konuştuğu gibi yaşlıyken konuşması da ayrıcalıklı mûcizevî bir hâdise ise o zaman onun bir açıklaması olsa gerek ortada bir de nüzul-ü İsâ ile ilgili elde sahih hadis olunca bu bir tez hâline geliyor ve gündemde kalabiliyor. Ama bunun böyle bir tez hâline gelse de, böyle iddia olsa da, gündemde kalsa da müminler açısından bunun ne şeyi var? Böyle biri bizim sınavımızın hangi parçası, daha gelmemiş,

12D- gelirse, geldiği vakit şundan eminiz ki yâni Allah azze ve celle’nin emriyle geliyorsa ki öyle onun buyruklarından gayrı ki elimizde buyrukları var buna aykırı bir şey seslendirecek bir kimse değil. Dolayısıyla da müminlerin yanına onlara destek olan, onların aynı dâvâsını seslendiren bir kimse katılacaktır aralarına. Dolayısıyla onu beklemeye yönelik herhangi bir anlayış da oluşmaz, bir kurtarıcı gibi gelse de kurtulsak, elimizde Allah’ın vahyi yok ki gelse de ondan duysak gibi bir noktada değiliz. İnsanları kurtaran Allah’ın vahyi, insanlara ulaşan Allah’ın rahmeti, vahyin kendisidir, şahısların buradaki şeyi iletiminden gayrı bir de kendilerini bunu bir kul olarak yaşama sorumluluğundan gayrı bir şey yok. O sebeple ama meselenin

13D- kötü tarafı ne? Orayı da anlayabiliyorum, dezavantajı bu birileri böyle bir vaad masada olduğu sürece, birileri bu rol üzerinden ben oyum diye

sahneye çıkabiliyor ve sahneye çıktıktan sonra belli kimseleri etrafına celbediyor, bunun bir câzibesi var yâni işte o câzibeye kapılan insanlar da aslında sakat düşünceye sâhip oldukları anlaşılıyor. Çünkü bizim inanışımıza göre Kur'an'ın bize öğrettiği inanişâ göre bir kimsenin yakınında bulmak değil onu Allah katında yücelten **إن أكرمكم عند الله أتقاكم** sizin en Allah katında kıymetliniz en çok Allah'tan sakınanınızdır. Dolayısıyla öyle yani kestirmeden birinin dibinde yer almak böylece hani başbakanın yanında duran daha yüksek mevkilere tanışıklığı, yakınlığı dolayısıyla kavuşur. Böyle bir iltimas kaynağı gibi düşünüp de

14D- kaçırmayayım, hazır Mesih gelmiş diyen yığınlar belki kümelenebilirler ama onlardaki bu anlayış da çok isâbetli değil önemli olan Allah azze ve celle'nin kulluğudur. Geceleri eğer yakınında bulunmak ise herkes uyuya dururken kalkıp O'nunla baş başa yapayalnız ibâdet etmektir, bu insanı yüceler yücesi bir mertebeye yükseltir, insanı yükselten, yücelten budur. Yoksa birinin dibinde bulunmak hani Ebû Bekr gibi ben de onun hemen Ebû Bekr'i olayım kestirmeden hemen dibinde, Hazreti Ebû Bekr'in mârifeti (Radiyallâhu Anh) hazreti peygamberin dibinde bulunmak değildir. Öyle olsa Allah'ın elçisi derdi ki dibimde olan çok bana yardım eden falan. Onu öyle târif etmedi onu hakkı tasdik etmek husûsundaki o refleksine, hakkı tasdik etmek husûsundaki o zorlukları göze alan kaybedeceklerini göze alan

15D- hakşinaslığına binâen es-Sıddık diye isimlendirdi. Hakka olan vefâsı dolayısıyla Hazreti Ebû Bekr bir pâyeye erdiyse umarız ermiştir Allah katında yoksa böyle birinin yakınında bulunmak, dibinde yer almak dolayısıyla dezavantajı da bu, kötü tarafı da bu, birileri bu rolü sâhiplenip buradan şeyler oluşturunlar ve bu âdeta bir din anlayışı hâline geliyor, bakıyorsunuz orda artık o din anlayışı onun üzerine kurulmuş öyle yürüyor. **تكلم الناس في المهدي وكهلا** insanlarla konuşursun bir de buna ilâveten Mehdi konusu var tabi, onun zâten hadis boyutu da ayakta duracak gibi değil yâni hadis ilminin verdiğı değerlendirme açısından da baktığınızda

16D- o konuyla alâkalı rivâyetler elek altı işe yarar iknâ edecek bu anlamda tutarlılık içermiyor zâten ama o konuda yine Mesih konusu gibi belki daha fazla yine istismar ediliyor. Oradan yine insanlar ekipler oluşturunlar, gruplar oluşturunlar. Maksat şahıslar üzerinde, etrafında insanları kümelemek, toplamak burdan da rant elde etmek, kötü tarafı bu.

("Hristiyanlarda da Mehdi konusu var mı?" diye bir suâl geliyor.)

Yâni çok iyi bilmiyorum ama sanırsam var, çünkü bu konu tartışılırken diğer tez oradan sızdığını böyle bir düşüncenin, çünkü orada dönüş beklentisi

var, dolayısıyla da bu oradan sızdı ve onun gelişi benim kanaatim orda köklü bir **Mesih**

17D- dönüşü şeyi aslında yoktu. Fakat onlar gelecek elçiyi bir yere koyamadıklardan **Hazreti Rasulüllâh**'ın gelişini **Hazreti Mesih** onlara müjdelemişti. Bunlar kendi ilâhiyatlarını, teolojilerini bozdukları için buradaki bu gelecek kimsenin yerini yine onun dönüşüyle doldurdular diye sanıyorum. Yâni biri illâ gelecek çünkü bu kayda girmiş bir kere yâni gelen de yâni tekrar gelecek olan da o olsun yâni adam onu **Allah** yerine bile koymuş yeni gelecek olanın aynı kişi olması şeklinde bir şey yapması çok zor değil diye düşünüyorum yâni orada onun geri dönüşü şeyi de sanıyorum yine böyle bir şeyle peydahlanmış olabilir. O da bir tez; Hristiyanlıktan bize sızmış da olabilir, düşünülebilir ama sanıyorum sızma gibi bir şey olsaydı sahîh hadis düzeyinde

18D- bir isnâda karışacak kadar bir şey olmazdı herhâlde diyorum ama yine ihtimal yâni sahîh hadisler içerisinde de işe yaramaz şeyler olabilir çünkü bunlar kanaat ile oluşan şeyler **İbnü Salâh** diyor ki bizim en sahîh dediğimiz hadis belki **Allah**'ın elçisine âit olmayabilir, o ihtimal masada var. Ama konunun âyetlerle ilişkili boyutu da kolay kolay öyle rendelenecek gibi değil yâni sen insanlarla beşikteyken ve yaşlıyken konuşursun ifâdesi öyle kolay kolay gözden kaçırılacak gibi gözüküyor وإنه لعلم للساعة onun saat için bir işaret olduğu ifâdesi ve buna benzer başka şeyler de var **Hazreti Mesih**'le ilgili.

(“Hocam Mehdi'nin gelişi inancı nereden peydahlanmış?” diye bir suâl geliyor.)

19D- Öyle anlaşılıyor ki o daha bir Şii köklü bir şey, rivâyetler de yâni zayıf olan ve çoğu uydurma olan rivâyetler de yine benzer bir kaynaktan besleniyor, onlarda bu zâten dînin temeli yâni imâmîye inancında mehdiyet çok temel bir yeri var. Sâdece **Mehdi** üzerinden değil onlar aradaki boşluğu da yine insanlar üzerinden imamlar üzerinden yaşıyorlar. Orada illâ biri var, olmalı. Şu an kim dersenez, şu an gaybetteki imam yâni kaybolan imam, işi o götürüyor şu anda, o ilgili kişilerle iletimini kuruyor dolayısıyla yürütüyor, yönetiyor vesâire onlar gaybetteki imam Şii inancının temeli yâni. Tabi yâni onda rasûlün rolü var yâni ileri gidip de ilâhlaştırıyor gibi iftirâda bulunamayız yâni o bir ilâh gibi felan demiyorlar

20D- **Rasûlüllâh** nasıl ümmetinin başındaydıysa ondan sonra da diyorlar Ali yâni soyu ümmetin başında kalmalıydı zâten o Ğadîruhum vakasındaki böyle bir rivâyet yine onlar kaynaklı, bizde de var rivâyetin benzeri ama onların dediği gibi onu böyle şey ilân eden veliaht ilân eden bir tarzda değil orda manipüle edilmiş hâlde gözüküyor. Orada onu veliaht ilân etmiş gibi dolayısıyla da o ondan sonra onun çocukları böyle ümmetin başında kaladuracaklardı ama

Allah'ın Rasûlünden sonra kendisine ihânet edildi, yaptığı vasiyete riâyet edilmedi ve birileri ihtirasla yönetimi ele geçirdi. İşte **Hazreti Ebû Bekr** için, **Hazreti Ömer** için bu iftiraları yapıyorlar ve sahabe de her nasılsa buna boyun eğdiler o canları uğruna Allah'ın elçisine tâbi olan Allah'a inanan, Bedir'de Uhud'da ve diğer gazvelerde bulunan o

21D- nesil daha hayattayken nasıl olduysa onlar da birinin yönetim ihtirasına boyun eğdiler ve Allah'ın elçisinin vasiyetini göz ardı ettiler, hem de hepsi topluca. Bunlar akıl alır şeyler değil. Oradaki tez bu ama dolayısıyla onlar her bir aşamada o imamlar üzerinden o dönemleri yaşamışlar. Sonra on ikinci imamla birlikte gaybete çekilmesiyle oradaki kaybolma olayı da gizemli bir olay veya meseleyi çözmüşler habire imam, imam baktılar bir şey olmuyor dolayısıyla gaybete çekip, gaybetteki imam diye ve onun geri dönüşü olarak şey yapıyorlar, mehdiyeti şey ediyorlar. Tabi ilah demiyorlar ama çok sakıncalı şeyler var mesela onların sözlerini tıpkı Rasul sözü gibi bir normativ değer ile karşılıyorlar. Yâni herhangi bir insanın sözü gibi değil ve onların hadis kitaplarında imamların

22D- sözleri de tıpkı hadis metinleri gibi mevcuttur, iç içedir yâni o sebeple onlar bir söz söylese Allah'ın sözüyle bile çelişkili bulsanız gerçek bir merfu hadis, onlar derler ki imamın sözü önemlidir, biz anlamayız, hadisi kavrayamamışızdır o daha iyi kavramıştır hattâ bir sempozyumda bana Şii bir ilâhiyatçı arkadaş Kur'an'la bile çelişse dedi biz deriz ki anlayamıyoruz demek ki Kur'an'ı, imamın sözü (mûteberdir). Çünkü imamlar onların inancına göre mâsumdur, yâni onlar yanlış söz söylemezler, onlar yanlış davranışta bulunmazlar İsmet sıfatları vardır. Şia inancına göre Allah'ın Rasulünün ismet sıfatı yoktur. Çünkü vahiy onu düzeltmektedir. Ama imamlar vahiy almamaktadırlar, vahiy almadıkları için yanlış yapmayan bir formda kalabilmeleri için ismete ihtiyaç var.

23D- Dolayısıyla imamlar mâsum, o yanlış konuşmaz. Vahiy alarak mı konuşuyor? Hayır, vahiy yok, vahiy iddiasında değiller bildiğim kadarıyla imâmiye inancı vahiy iddiasında değil. Dolayısıyla mehdiyetin onlar kökenli olduğu ve onlarca, Şiilerce çok önemsendiği ve benimsendiği sûfilik üzerinden bize de güçlü şekilde girdiği hattâ imâmiyetin bile ben sufilikle girdiğini düşünüyorum. Çünkü sufilikte de şahıs bazlı bir din inancı vardır ve şahıs yönetiminde olmayan kimselerin başı boş ve dîni yaşamakta yetersiz kalacakları iddiası güçlü şekilde işlenir. Hattâ bunun kilişeleşmiş bir sözü vardır, şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır diye dolayısıyla aslında imâmiyeye çok benzer bir yapı

24D- söz konusudur ve kişi gözetiminde seyr-ü sülûk adı altında yine kişi gözetiminde ama din anlayışı da buraya hapsedilmek sûretiyle din burada yaşanır algısı oluşturulmaktadır ve oraya bağlantısız olan kimseleri çoğu münkir ilân eder ve bu münkirler başı boş işte gûyâ kendilerince Allah'a kulluk edecekler, tam da Şianın dediği gibi böyle imamsız, böyle savruk varlıklar gibi değerlendirilirler. Bunlar Allah'a kulluğu da beceremez, yapamaz. Allah da böyle kimselerin kulluğunu kabûl etmez, bir şey anlayış hem söylenilir hem böyle pompalanır. İşte Allah'a doğrudan kulluk edersen trafo patlar, o sebeple trafo patlamaması için arada yükseltici veya düşürücü bir trafonun târif edildiği

25D- düşünce aynı Şii inanın söylemini çağrıştırmaktadır.

("Bağlandıkları kişilere karşı ölü gibi olacaksınız söylemleri var" diyor birisi.)

Yâni tabi ne söylüyorsa bir hikmeti var, ne yapıyorsa hattâ menkıbelerle onların yaptıkları görünürde yanlış şeylerin bile tolere edilmesini zîrâ onların aslında bilmediğimiz bir hikmeti felan yâni o kadar ucu açık veya makası açık menkıbelerle, işte adamın hanımını ister, adam buna yâni götürür hanımını teslim eder. Buradaki teslimiyeti üzerinden kendisine post tevdi edilir felan filan hikâyenin sonunda şeyhin beraati ile sonuçlanır. Ama kişiye verilmek istenen mesajda hanımını verinceye kadar senden isteneni yap şeklinde güçlü bir mesajdır.

26D- Bu ne akla ne izana hattâ ne dine ne Kur'an'a hiçbir şeye sığmaz, bu olsa olsa yine şahısları dinde önceleyeni kutsayan onları dinin vazgeçilmezleri kılan bir anlayışın ürünüdür. Allah'ın elçisinin bi zâtihi kendisi bile yaşadığı toplum içerisinde böylesi dokunulmaz, böylesi sorgulanmaz ve böylesi kutsanır, yüceltilir bir durumda değildi. Yâni herkesi bilen, gaybı bilen, uçan, kaçan bir varlık olarak telakki edilmiyordu, bildiğiniz bir insan olarak ne var ki kendisine vahyediliyor bu istinâ ile

Muhterem Ahmet Hocam, Aziz Kardeşim,

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Daha önce gönderdiğiniz ses kaydı ile dün gönderdiğiniz ve Halis Hoca'nın bir konuşmasının çözümü olduğunu zannettiğim yazılı metni dikkatlice, önemli yerlerin altını çizip renklendirerek okuyup inceledim...

Evet, sizin ve Halis Hoca'nın üsluplarınız çok farklı, onun mantığa dayalı felsefi denilebilecek bir üslubu var; anlaşılması size göre daha zor; ilmi ve İslami bulmayabilirsiniz. Ama bu durum tenkitte daha dikkatli ve itinalı olmayı engellememeli...

Sesli mesajınızdaki ilk iddianız olan:

"Hadislerin çoğu zayıf ve uydurmadır. Az hadis sahih olarak bize intikal etmiştir. Ama sahih hadislerde çok faydasız şeyler var." ifadesi ile ilgili, **dealeti sarih ve net** bir cümle veya söz bulamadım. Ben kendimi yaşlılar sınıfında gördüğüm için genç bir arkadaşla dinlettirip incelettim. Oda böyle bir söz bulamadı...

Evet ders esnasında kullandığı ifadelerde, Türkçe yetersizliği, ifade bozuklukları var. Bazen bilgi eksikliği, birikim yetersizliği sebebi ile dile getirdiği tereddütler de var. Hatta hatalı veya yetersiz tercümeleri de var. كهل kelimesinde olduğu gibi. Fakat yukarıda sesli mesajınızdan naklettiğim cümlelerinizi teyit edecek sarih ve net bir cümle bulamadım...

Şimdi merak ettiğim husus şu:

Siz böyle bir sözü Halis Hoca'nın, **dealeti sarih ve net** kendi ifadelerinden mi aktardınız yoksa söylediğini, kendi anladığınız şekli ile mi paylaştınız? Halis Hoca'nın, **dealeti sarih ve net** kendi sözü olarak aktardı iseniz ve yaptığı ders esnasındaki konuşmada söylenmiş ise videodaki dakikasını, yazılı metin ise **"cümlesini"** yazmanızı rica ediyoruz...

Eğer çözümleme notlarının 5. sayfasında, 18. dakikadaki ifadeyi öyle anlıyorum dersiniz, tekrar ve dikkatli okumanız halinde, orada kastedilenin, anladığınızdan farklı olduğunu göreceksiniz. Bu fakir, lise yıllarında **"Dünya Makale Yarışmasına"** katılmış Türkçesi iyi kabul edilen ve yerinde sözünü esirgemeyen bir kişi olarak bunu söylüyor ise biraz daha dikkatli okumakta fayda var demektir.

Ben kendi inceleme ve anlayışımı yeterli görmeyip Hoca'nın kendisine de sordum. **Öyle bir konuşması veya yazılı bir ifadesi olmadığını söyledi.** Bu durumda size tekrar sorma mecburiyeti hâsıl oldu.

Siz belli ki konuyu etraflıca araştırıp incelemiştiniz; bizim göremediğimizi görmüş iseniz, bizim görebilmemize de kolayca yardımcı olabilirsiniz...

Selam, dua ve muhabbetlerimi bildiriyor; Allah'a emanet olmanızı diliyorum.

07.01.2022

Ahmet Ziya İbrahimoglu

Eyvallah Kıymetli Hocam, ifade gücünüzü ve beyan yetkinliğinizi hayranlıkla takdir ediyorum.

Hürmet ve muhabbetle

08.01.2022

Halis Aydemir

Halis Hoca'ya, Bidat Ehli veya Hadis İnkârcısı mı Şüphesi İle Yaklaşanlara, Şu Konuşmasını Dinlemelerini Tavsiye Ederek Bu Konuyu Noktalayalım:

https://youtu.be/ufJFXzswZ_U

Merak edenler için Cübbeli Ahmet Hoca'ya yazdığım 1. Mektubumun linkini de aşağıda paylaşıyorum: 📄

<https://hamzali.org/wp-content/uploads/2022/01/CUBBELI-AHMET-MAHMUT-UNLU-HOCAYA-1.MEKTUP.pdf>

Cübbeli Ahmet Hoca'ya yazdığım yukarıdaki 2. Mektubumu okuduktan sonra, aynı konuda yeni bir video yayınlama ihtiyacı duydum...

Bana göre, ön fikirle dinlediğini yazılı metne dönüştürdükten sonra, yönlendirilmiş bir anlayışla okuduğunu yorumlayan bir değerlendirme.

Halis Hoca'nın 26 dakikalık o videosu, 20-30 kişilik bir talebe gurubuna yapıldığı, aralarında kafası karışık gençlerin de olabileceği bu küçük guruba felsefi bir yaklaşımla yapılmış bir değerlendirme olduğunu dikkate almadan, Halis Aydemir Hoca hakkında da Hüsnü zannı esirgeyen bir yorum ve yaklaşım sergileniyor.

Hele videonun isimlendirmesi tam bir sorumsuzluk ve nefsanîyet örneği hissi uyandırıyor. **Eğer onun dinlediği veya okuduğunu, onun gibi anlamıyor farklı anlayıp iyi niyetli yorumlayabiliyorsanız;** imandan zerrece nasibiniz yok demek mi isteniyor..?

Bir insanın, kendi konuşması içerisinde zikredip açıkladığı temel kurallara ters fikirler ve değerlendirmeler yapması ve tenakuzlar sergilemesi, başkalarını aydınlatmak şöyle dursun, kendi inandırıcılığını zedelemes mi..?

Ben inanıyorum ki, Cübbeli Ahmet Hoca, Halis Hoca ile bir araya gelip samimi olarak fikir müzakeresi yapmış olsa mahcubiyet yaşar. **Ben, sûî zan ederek yanılmak yerine, hüsnü zan ederek yanılmayı tercih ederim.**

İşte Cübbeli Ahmet Hoca'nın bu konuda yayına koyduğu son videosunun linki:

<https://youtu.be/v2rt39f8MgY>

NOT:

Tez kelimesinin ifade ettiği anlamı hatırlatmakta fayda gördüm.

- 1- Genel olarak, doğru olduğu inancıyla öne sürülen ve savunulan düşünce, iddia, genel fikir ya da önerme.
- 2- Doğruluğu kanıtlanmaya çalışılan teorik öneri, düşünce, kanaat.